

Zoersel, een zorgende gemeente

‘DE CENTRALE BOODSCHAP IS: EEN GEESTELIJK PROBLEEM KAN IEDEREEN OVERKOMEN. MENSEN MET EEN GEESTELIJK PROBLEEM HOREN ERBIJ EN ZE KUNNEN OOK EEN BIJDRAGE LEVEREN AAN DE MAATSCHAPPIJ.’

De geschiedenis van het Psychiatrisch Ziekenhuis (PZ) in Zoersel gaat terug tot 1924. Vandaag bestaat het Psychiatrisch Centrum Bethanië uit het PZ, het centrum voor beschut wonen en psychiatrische zorg aan huis De Sprong en het psychiatrisch verzorgingstehuis De Landhuizen. Dat Sint-Antonius-Zoersel met zijn ongeveer 11.000 inwoners meer dan de helft van het bevolkingsaantal van deze Kempense gemeente uitmaakt, is in grote mate te danken aan het PC Bethanië, zegt OCMW-voorzitter Katrien Schryvers (CD&V). ‘Toen de instelling hier negentig jaar geleden werd gevestigd, was er nauwelijks sprake van een woonkern in Sint-Antonius. De kern heeft zich rond de instelling gevormd, die de belangrijkste werkgever van de gemeente is geworden. Veel inwoners werken er, hebben vrienden of familieleden die er gewerkt of verbleven hebben. De verbondenheid en het zorgend karakter zijn groot in Zoersel en dat willen we als gemeente en als OCMW ondersteunen.’

Vijfledig

Zoersel tracht de vermaatschappelijking van de zorg in al zijn geledingen te laten doordringen. ‘De rol van de gemeente is vijfledig’, zegt Katrien Schryvers. ‘We moeten mensen sensibiliseren, de toets van de zorg maken in alle facetten van ons beleid, initiatieven ondersteunen, partners uit verschillende sectoren samenbrengen, en ten slotte ook zelf initiatieven ontplooiën, met betrokkenheid van inwoners, verenigingen, zorginstellingen. Het is een niet aflatend werk waarvoor we elke dag aandacht moeten hebben.’

Sensibiliseren

Sensibiliseren, dat gebeurt onder andere door infoavonden voor medewerkers van de gemeente, maar net zo goed voor leden van de middenstandsvereniging in het psychiatrisch ziekenhuis. Daar komen ze meer te weten over de omgang met mensen met een geestelijke aandoening en over hoe ze hun grenzen kunnen bepalen. ‘Middenstanders maken wel eens melding van overlast door patiënten. Via een meldpunt kunnen ze de voorziening daarvan trouwens op de hoogte stellen, maar soms is het ook een kwestie van onbekend is onbemind.’

De gemeente werkt ook op andere manieren rond beeldvorming over geestelijke gezondheid, onder andere via publicaties in het infoblad. ‘De centrale boodschap is: een geestelijk probleem kan iedereen overkomen. Mensen met een geestelijk probleem horen erbij en ze kunnen ook een bijdrage leveren aan de maatschappij.’

Dat laatste doet misschien hier en daar wenkbrauwen fronsen, maar niet in Zoersel.

Soep

Sinds voorjaar 2013 komen de mensen van beschut wonen wekelijks soep koken in de keuken van het gemeentehuis. Ze doen dat op donderdag, de dag dat de gemeentediensten later openblijven. Het gemeentepersoneel kan dan soep bestellen en mee naar huis nemen. ‘Zo realiseren we verschillende doelstellingen tegelijk’, zegt Schryvers. ‘We zorgen voor integratie, want de mensen komen bij ons koken, tussen onze medewerkers. Ze worden gewaardeerd, aangesproken, ze horen erbij. Tegelijk leren ze inkopen doen en gezond koken. Voor ons personeel kadert het initiatief in de gezondheidsdoelstellingen. Een ander voorbeeld van een win-winsituatie zijn de mensen met een geestelijke beperking van Monnikenheide die helpen met de schoonmaak van ons dorpscentrum.’

Belangrijke les

Deze projecten hebben Katrien Schryvers een belangrijke les geleerd: 'Een plan waarmee je in één klap zeventig mensen wilt bereiken, dat werkt niet. Je moet klein beginnen, blij zijn met elke stap vooruit en leren van elkaar.'

Katrien Schryvers ziet (geestelijke) zorg als iets sectoroverschrijdends. 'We moeten uit de cocon van de sectoren durven breken. Dat betekent niet dat we met elke gemeentedienst geestelijke zorg moeten verstrekken, maar wel dat we goede afspraken moeten maken met de verschillende partners in de zorgsector, zodat de zorg iedereen zo efficiënt mogelijk bereikt.'

Zorgstrategisch plan

Zoersel pakt binnenkort uit met een primeur voor Vlaanderen: een zorgstrategisch plan. 'De gemeente maakt dat plan over alle sectoren heen: residentieel en niet-residentieel, vrijwilligers en professionals... In verschillende werkgroepen zitten alle partners rond de tafel, niet per sector maar in functie van bepaalde thema's. Zo buigt de werkgroep wonen zich over de vraag wat er nodig is vanuit de verschillende betrokkenen en doelgroepen om geïntegreerd wonen waar te maken.'

Zorgende samenleving

Het lijkt allemaal goed geregeld in Zoersel, maar dat noopt de OCMW-voorzitster niet tot zelfgenoegzaamheid. 'We denken niet dat we de waarheid in pacht hebben en we leren voortdurend bij. Zo ga ik graag in andere gemeenten mijn licht opsteken als ik de kans heb. De visie van de maatschappij op zorg is volop in beweging. We moeten ons als samenleving meer zorgend opstellen in plaats van iedereen toe te vertrouwen aan professionele zorg. Laten we mensen met problemen terug een plaats geven in onze maatschappij en laten we daarbij zorgen voor een goede begeleiding met trajecten op maat.'

Tips

Wat zijn de belangrijkste tips van Katrien Schryvers voor andere gemeenten die (geestelijke) zorg in hun beleid willen laten doordringen?

- Ten eerste: betrek alle partners.
- Ten tweede: maak er een continu aandachtspunt van. Een zorgende gemeente betekent niet dat je zelf alle zorg op je moet nemen, maar dat je je goed moet afvragen wat je rol erin is.
- Ten derde: wees creatief. Als we allemaal samen denken, kunnen we een meerwaarde creëren, de problematiek onder de aandacht brengen en de drempel naar geestelijke gezondheidszorg verlagen. Zo kunnen we ook de mensen met een psychische problematiek het gevoel geven dat ze erbij horen, in plaats van ze te stigmatiseren.